

Ročník XIV.

HABOVČIAN

obecné noviny

Číslo 1

Máj 2015

Po rokoch sme sa dostali opäť do bodu nula

Zhruba o tristo stavebných pozemkov sme už mohli mať dnes rozšírenú dedinu. Žiaľ, v minulosti výzvu odštartovalo nie najlepšie rozhodnutie.

Pred 16 rokmi stála obec pred rozhodnutím, či ísť cestou komasácie alebo vykúpenia pozemkov pod inžinierske siete. Poslanci vtedy rozhodli, že plochy pod cesty vykúpi obec a pod domy sílch záujemcovia vysporiadajú sami. Výkup v rokoch 1998 až 2008 pribrzdila registrácia obnovennej evidencie pozemkov, nadobro ho potom zastavil nesúhlas niektorých vlastníkov.

A tak kým susedný Zuberec a Oravský Biely Potok, s ktorým Habovka stála na rovnakej štartovacej čiare, už stavia, Habovka sa medzitým ocitla opäť v bode nula.

„Po novom ale ideme cestou komasácie,“ hovorí starosta Alojz Lajčin. „K plánovanej lokalite Zastudená kvôli rozlohe pribudnú aj Lazy.“

Vlani v decembri zasadalo predstavenstvo jednoduchých pozemkových úprav. Obec dostala úlohu vybrať znalcov, ktorí podľa príslušného zákona mali ohodnotiť pozemky, jeden z odboru

poľnohospodárstva, druhý stavebníctva. To je hotové.

„Momentálne čakáme na vypracovanie rozhodnutia k zmene hranice obvodu projektu jednoduchých pozemkových úprav podľa schválených dopravnou-urbanistických štúdií v časti Habovka – Zastudená a Habovka – Lazy,“ dodal starosta. V lokalitách, ktorých sa komasácia týka, je spolu 466 známych vlastníkov. Výsledkom bude scelenie drobných vlastníctiev do stavebných pozemkov a vytýčenie plôch pre cesty.

(MY)

Vyplatí sa platiť poplatky za ubytovanie

Komisia pre kultúru, cestovný ruch a školstvo pripravuje nové propagačné materiály, ktoré budú reprezentovať našu obec.

Prospekt vytlačí v dvoch verziách. Prvý prospekt predstaví Habovku a jej okolie. Ponúkne prehľad prírodných zaujímavostí a významných podujatí. Bude vhodným doplnkom k vlastným propagačným materiálom jednotlivých ubytovacích

zariadení.

V druhom prospekte, určenom na prezentáciu obce na rôznych výstavách venovaných turizmu, dostanú priestor aj ubytovatelia a ich ponuky.

Ubytovatelia z Habovky dostanú prospekty a priestor na reklamu v nich iba vtedy, ak majú zaplatené dane a poplatky z ubytovania, a v množstve a veľkosti podľa výšky sumy zaplatenej obci.

„Chceme, aby sa peniaze, ktoré ubytovatelia zaplatia obci na poplatkoch, vrátili do cestovného ruchu,“ povedal starosta Alojz Lajčin.

Komisia pripravuje aj stretnutie podnikateľov v cestovnom ruchu, na ktorom predstaví prospekty a podmienky ich prezentácie obcou.

(MP)

Obecný bubeník sa dostal aj do mobilu

Pred šesťdesiatimi rokmi doslúžil v dedine obecný bubeník. Hlásieval správy a oznamy, rozprával ich spamäti. V roku 1955 ho nahradili káble a reproduktory, neskôr doplnila firma 3o media informáciami v televíznom kanáli.

Tento rok môžete dostávať obecné oznamy aj na mobilné telefóny a do počítača. Stačí sa cez internet prihlásiť do systému. Služba SMS-Info umožňuje samosprávam, firmám a iným organizáciám jednoduchým spôsobom rozposielať krátke správy občanom a zákazníkom prostredníctvom SMS a e-mailu. Obecný úrad v Habovke teda už tak robí. Každý, kdekoľvek je, sa môže dozvedieť napríklad o poruchách dodávky elektrickej energie či vody, rôznych živelných ohrozeniach, ale aj o kultúrnych akciách, športových výsledkoch.

Momentálne službu SMS-info obec testuje. V prípade, že o ňu prejaví záujem dostatočný počet obyvateľov, spustí jej bežnú prevádzku.

Registrovať na príjem správ sa môžete na webstránke www.habovka.sk, v ľavom stĺpci kliknite na logo SMS-info.

(MY)

Plánovaný zber separovaného odpadu

- 8. jún 2015
- 6. júl 2015
- 10. august 2015
- 7. september 2015
- 12. október 2015
- 9. november 2015
- 7. december 2015

Na pomoc oddielom

Obecný úrad sa uchádza na ministerstve vnútra o viacmiestne auto, ktoré by mohlo poslúžiť rôznym záujmovým oddielom ako napríklad hasičom, futbalistom, cyklistom na prepravu na súťaže alebo na iné organizované aktivity obce a pomoc ľuďom, ktorí

by to potrebovali. „Poslali sme žiadosť o darovanie vyradeného služobného deväťmiestneho auta Volkswagen Transporter,“ povedal starosta Alojz Lajčin. „Sekcia hnuteľného a nehnuteľného majetku ju eviduje.“

(RR)

Na sťažnosti máme smernicu

Obecné zastupiteľstvo schválilo smernicu na zabezpečenie jednotného postupu pri prijímaní, evidovaní, prešetrovaní a vybavovaní sťažností a petícií v podmienkach obce v súlade s ustanoveniami zákona o sťažnostiach a zákona o petičnom práve.

Podľa tejto smernice na území obce Habovka postupuje starosta, obecné zastupiteľstvo a hlavný kontrolór obce.

Sťažnosťou je podľa tejto smernice podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby ktorým sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy. Sťažnosťou sa tiež poukazuje

na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Za petíciu sa pokladá každá žiadosť, návrh alebo sťažnosť vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu doručená orgánu verejnej správy, ktorá spĺňa zákonné náležitosti určené zákonom o petičnom práve.

Petíciou sa nesmie vyzývať k porušeniu ústavy a zákonov a právne záväzných aktov Európskej únie, popieraníu alebo obmedzovaniu osobných, politických alebo iných práv.

Smernicu 1/2015, v ktorej sú všetky podrobnosti, nájdete na www.habovka.sk.

(RR)

Na hospodárenie obce dohliada nový kontrolór

Hlavnou kontrolórkou obce je Lenka Jandurová. Obecné zastupiteľstvo ju do funkcie zvolilo 28. januára.

Kontrolnou činnosťou obecného kontrolóra sa podľa zákona o obecnom zriadení rozumie kontrola zákonnosti, účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti pri hospodárení a nakladaní s majetkom a majetkovými právami obce, ako aj s majetkom, ktorý obec užíva podľa osobitných predpisov, kontrola príjmov, výdavkov a finančných operácií obce, kontrola vybavovania sťažností a petícií, kontrola dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov vrátane nariadení obce, kontrola plnenia uznesení

obecného zastupiteľstva, kontrola dodržiavania interných predpisov obce a kontrola plnenia ďalších úloh ustanovených osobitnými predpismi.

Hlavný kontrolór je pracovníkom obce, za svoju činnosť zodpovedá obecnému zastupiteľstvu, ktorému podáva správu o činnosti. Jeho funkcia nie je zlučiteľná s výkonom funkcie poslanca obecného zastupiteľstva, funkcie v štátnej správe, v dozornej rade prípadne v inom kontrolnom orgáne obce. Hlavný kontrolór je volený na šesť rokov, poslanci určili Lenke Jandurovej pracovný čas na päť hodín týždenne.

(RR)

V škole môžu navariť aj seniorom

Školská jedáleň ponúka stravovanie aj dôchodcom a sociálne slabším ľuďom z Habovky. Objednať obedy si môžete priamo v školskej jedálni telefonicky na čísle 5395 322, 0904871811 alebo osobne u vedúcej školskej

jedálne Kristíny Pilárovej.

Cena obedu je 2,47 EUR. Obed si môžete zjesť v jedálni alebo vziať do obedára. Týždenné menu nájdete na stránke www.zsmshabovka.edupage.org.

(RR)

Pre zvýšenie bezpečnosti v dedine urobíme chodník a priechod

Pred kostolom by mal čoskoro pribudnúť priechod pre chodcov. O toto dopravné značenie požiadal starosta Alojz Lajčin odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií Okresného úradu v Námestove.

Bezpečnosť chodcov v dedine by mal zvýšiť aj chodník od kríža sv. Trojice dole Klimkovým vrškom a smerom na Blatnú po odbočku na Brehy. Jeho výstavba však bude podmienená nadobudnutím vlastníctva k pozemkom pod ním. Obec môže totiž budovať len na vlastných pozemkoch. „Žiaľ, v plánovacom období na roky 2014 – 2020 nie je

možnosť získať dotáciu na chodníky, tak ho budeme musieť budovať postupne a z obecného rozpočtu,“ dodal starosta.

Žilinský samosprávny kraj, ktorý je správcom hlavnej cesty Studenou dolinou, uvažuje aj s rekonštrukciou cesty tejto cesty. Predseda kraja Juraj Blanár prisľúbil starostovi, že ak sa nebude cesta robiť tento rok, tak na budúci určite.

(RR)

V otázke tulákov Orava improvizuje

Za túlajúce sa zvieratá zodpovedajú obce. Vzhľadom na náklady nie sú motivované ich odchytiť. Veterinár upozorňuje, že sa im tento postoj môže vypomstiť.

Veterinári sa chystajú do obcí. Budú kontrolovať, či samosprávy dodržiavajú zákon, ktorý im ukladá povinnosť postarať sa o túlavé psy.

„Hovoríme o tom od roku 2006,“ povedal starostom na rokovaní Združenia miest a obcí Hornej Oravy (ZMOHO) Juraj Dušek z Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy v Dolnom Kubíne. „Pritvrďuje sa, pretože situácia začína byť neúnosná.“

Veterinári zaznamenávajú nárast opustených zvierat. „Pribúdajú hlavne vyhodenej tuláci, nie obecní,“ spresňuje Dušek. „Nachádzame sa na spojnici Varšava – Budapešť,

kde hrozí riziko, že sa u nás psov zbavujú aj cudzinci. Treba to riešiť, pretože ide o zdravotný, spoločenský aj ekonomický problém. Pes nemusí iba pohrýzť, môže vystrašiť dieťa či spôsobiť nehodu. Ak sa nezistí majiteľ, dobrý právnik dokáže od obce vymôcť celú škodu.“

Veterinári budú kontrolovať, či samosprávy majú odborne spôsobilú osobu na odchyt zvierat a priestor, kde ich v prípade potreby umiestnia. Alebo dohodu s niekým, kto to urobí namiesto nich.

V opačnom prípade hrozí pokuta. „Výšku sankcie určí metodický pokyn Štátnej veterinárnej a potravinovej správy.“

Obce nie sú nadšené. Pýtajú sa, kde majú zobrať peniaze na odchyt, odčervenie, vakcináciu, minimálne 21-dňový pobyt v karanténne a napokon potravu pre psa.

„Neviem, či budú obce dostatočne motivované túlavé psy naozaj odchytiť, pretože náklady s tým spojené sú neskutočné,“ hovorí predseda ZMOHO Ján Banovčan. „Zaťažili nás povinnosťou, ktorá nie je finančne krytá. Ukazuje sa, že bol nezmysel dať do zákona povinnosť čipovať psy a keď sa to konečne podarilo, ju zrušiť.“

Na margo financovania

veterinár odporúča dve možnosti. „Daň za psa a sankcie za pohyb zvierat, u ktorých je známy majiteľ, mimo chovného priestoru.“

Svorky ohrozujú deti aj vodičov

„Máme problémy,“ priznáva habovský starosta Alojz Lajčin. „Niektorí majitelia večer pustia psov vybehať sa a ráno ich zatvoria. Vytvárajú sa svorky, ktoré ohrozujú deti na ceste do školy aj vodičov. Mali sme prípad, kedy sa majiteľ vyhovára, že mu psa pravidelne púšťajú turisti. Písomne sme ho upozornili, že ak sa to bude opakovať, budeme ho riešiť v priestupkovom konaní. Pomohlo to.“

Štefanov nad Oravou si na pomoc zavolať trstenských mestských policajtov. „Nachádzame sa pri ceste prvej triedy,“ povedal starosta Ivan Maťuga. „Zastalo auto a po dedine sa nám túlal cudzí pes. S domácimi problém nemáme.“

Rovnako je na tom Zábiedovo. „Výnimočne sa stane, že niekomu vybehne pes z dvora,“ hovorí starosta Ján Banovčan. „No stálo nás to dosť práce. Kde nepomáhala presvedčanie, začúčkovať pokuta, a to až do výšky 50 EUR. Aj v spolupráci s veterinármi

došlo k náprave a aktuálne v dedine nemáme v tomto smere problémy.“

Starostovia sa dohodli, že dajú dokopy zoznam osôb v okrese spôsobilých vykonávať odchyt zvierat.

Zároveň prispejú na výškolenie ďalších mestských policajtov v Trstenej. Mesto zas vypočíta paušál za jeden odchyt.

Juraj Dušek opäť otvoril otázku zriadenia útulku pre celý región. „Fungujú v Ružomberku, Liptovskom Mikuláši, Martine aj v Žiline. Na financovanie sa podieľajú samosprávy, ale aj aktivisti. My stále iba improvizujeme, s čím v zmysle legislatívy nemôžeme byť spokojní.“

Útulok s desiatimi až šestnástimi boxami by slúžil pre zvieratá z karanténnych staníc v mestách. z neho by sa posúvali na osvojenie.

„Veľa ľudí chce psíka z útulku. V Dolnom Kubíne pôsobí združenie Kubínska Labka, ktoré našlo domov už 80 psom. Je v našom záujme mať fungujúci útulok. Je úplne jedno, kde by bol, zvoz nie je až taký problém. Čím viac psov odchytiť, tým bude menej pohryznutých či vystrašených ľudí vrátane detí a cyklistov.“

MY Oravské noviny

Opäť je šanca skultúrniť kultúrny dom

Obec dostala ponuku opäť sa uchádzať o získanie dotácie na projekt Zlepšenie podmienok prevádzky kultúrnych domov

oboch cezhraničných partnerov a vytvorenie dvoch nových cezhraničných kultúrnych akcií v okolí obcí Habovka a Czarny

Dunajec. V predchádzajúcom programovacom období projekt neuspel, teraz je šanca. Týka rekonštrukcií kultúrnych domov, ich zateplenia a novej strechy. Poliaci sa uchádzali o 750-tisíc, my o zhruba 500-tisíc eur.

Treba však splniť niekoľko podmienok, napríklad platnosť rôznych povolení a rozhodnutí a termín dokončenia naplánovaných prác do 30. septembra tohto roku.

Poľský partner však medzitým, po neschválení žiadosti, urobil časť prác zo svojho rozpočtu a stavebné

povolenie im skončilo platnosť. Urobí však všetko pre to, aby termíny a ciele stihol.

Obec Habovka na výzvu reagovala potvrdením pripravenosti oboch partnerov realizovať projekt tak, že napriek mimoriadne krátkej dobe na realizáciu, sa pri jeho realizácii nezmenia ciele, ukazovatele a finančná náročnosť projektu, a projekt bude realizovaný v termíne najneskôr do 30. septembra. Zároveň však požiadala o posun termínu ukončenia o dva mesiace. (RR)

Deň pre budúcich prváčikov

V budúcom školskom roku by malo do prvej triedy nastúpiť 14 prváčkov. Zápis škola organizovala 22. januára. Pre budúcich školákov to bol Deň D.

Už predtým absolvovali stretnutie s najmladšími žiakmi školy na otvorenej hodine, kde sledovali prácu prváčkov.

Deti prišli na zápis plné očakávania v sprievode svojich rodičov a učiteliek z materskej školy.

V triede ich okrem budúcej triednej učiteľky Adriány Kovalčíkovej privítala riaditeľka Miroslava Mydliarová a starosta Alojz Lajčin.

Potom sa detí ujala pani učiteľka so svojimi štvrtákmi.

Scénkou s písmenami, číslami a pesničkami ich voviedli do spoločnej hry, v ktorej budúci prváci stratili prvotnú plachosť a trému a s chuťou sa pustili do pripravených úloh.

Pani učiteľka im prečítala

rozprávku a deti potom odpovedali na otázky k textu. Následne zobrala pani učiteľka školskú aktovku a deti triedili, čo do nej patrí a čo nie.

Po tejto činnosti, počas ktorej budúci prváci sedeli v kruhu na koberci, si išli sadnúť do lavice, kde ich už čakal pracovný list, s ktorým im pomáhali štvrtáci.

Pani učiteľka sa zatiaľ porozprávala s rodičmi, vyzdvihla si od nich zápisné lístky a rodné listy a zápis končil vyvolaním jednotlivých detí, tie zaspievali alebo zarecitovali a za to dostali knižky, ktoré im venovala škola a pastelky a ceruzkou od starostu.

Veríme, že to bol pre deti pekný zážitok a už sa tešíme, keď s aktovkou na chrbte v septembri prekročia prah našej školy a s chuťou sa pustia do plnenia školských povinností. (DO)

Týždeň na svahu bol skvelý

Predposledný januárový týždeň absolvovali siedmici lyžiarsky výcvik.

Začali sme takmer v plnej zbroji v pondelok. Stretli sme sa v škole a pred deviatou sme vyrazili na vleč. Po príchode do lyžiarskeho strediska Janovky sme sa vystrojili a išli na prvú jazdu, pri ktorej nás pani riaditeľka rozdelila do troch skupín.

Po zadelení sme začali lyžovať. Hneď v prvý deň sme robili veľké pokroky. Keďže boli naši spolužiaci v druhej skupine veľmi šikovní, už na druhý deň sa prepracovali k nám do prvej skupiny. V tretej skupine im to tiež išlo, a tak si už testovali trasu na vleku.

V stredu sme už boli všetci smelší, každý či s pádom či bez pádu, s palicami či bez nich, už zlyžoval svah až odhora.

Štvrtok sme sa už trochu pripravovali na piatkové preteky užívajúc si posledné

dni. Keď už nebezpečne rýchlo prišiel očakávaný piatok pán učiteľ s pani riaditeľkou a so spolužiakmi pripravili trať. Dôkazom veľmi dobrého výcviku bolo to, že sa každý z nás pretekov zúčastnil. Keďže sme boli hladní, začala obedová prestávka. Po nej sme už nedočkavo čakali na výsledky. Umiestnili sme sa takto:

Kategória chlapci: 1. Jakub Mydliar, 2. Denis Tekel', 3. Matej Pilarčík

Kategória dievčatá: 1. Barbora Vitanovcová, 2. Michaela Lajčinová, 3. Timea Pavlová.

Prví traja dostali diplom, medailu a sladkú maškrtu. Všetci sme na pamiatku lyžiarskeho výcviku dostali odznak, ktorý nám bude pripomínať skvelý týždeň. Po skončení pretekov sme sa už všetci mohli nazvať lyžiarmi. (ML)

Intenzívny kurz angličtiny

Na zdokonalenie komunikácie žiakov v anglickom jazyku využila škola začiatkom februára ponuku Jazykovej školy TalkTalk. Až z ďalekej

Oklahomy bola Alex McGee. Pod jej vedením školáci pracovali s veľkou chuťou a dokázali prekonať aj jazykovú bariéru. (DO)

Rekonštrukcia sociálnych zariadení

Regionálny úrad verejného zdravotníctva nariadili pri kontrole vlni v máji zabezpečiť postupnú rekonštrukciu sociálnych zariadení, chlapčenských na

1. a 2. poschodí a učiteľských. Po výberovom konaní na dodávateľa sa prác zhostila firma BMU, dnes sú už sociálne zariadenia hygienicky vyhovujúce a estetické. (DO)

ZUŠ-ka otvorila výtvarný odbor

Novootvorený výtvarný odbor tento rok navštevuje 16 žiakov. Sú rozdelení do 1. a 2. ročníka na Základnej umeleckej škole. Vedie ich Barbora Pavčová. Žiaci sa oboznamujú s mnohými výtvarnými technikami - kresbou, maľbou, grafikou, recyklačnými

a kombinovanými technikami. Učia sa priestorovému videniu, miešaniu farieb, hru so svetlom a spoznávajú umeleckú tvorbu známych umelcov.

Okrem výtvarnej práce je na hodinách vždy smiech a veľa zábavy. (BP)

Plavecký výcvik

V minulosti sa každoročne tretiaci a štvrtáci zúčastňovali plaveckého výcviku v krytej plavárni v Nižnej. Hradilo ho Súkromné centrum voľného času v Nižnej. Po zrušení prevádzky plavárne a tým aj tohto centra, bolo treba vybrať náhradné miesto pre plavecký výcvik.

Najbližšia plaváreň, ktorá dĺžkou plaveckého bazéna zodpovedá kvalitnej výučbe plávania, je v Dolnom Kubíne.

Suma, ktorú však žiaci mali zaplatiť je 25 eur na žiaka. To si niektorí rodičia nemohli dovoliť zaplatiť, preto riaditeľka školy požiadala o pomoc Pozemkové spoločenstvo urbárskych spolumajiteľov obce Habovka.

Urbáristi na valnom zhromaždení schválili zaplatenie výcviku. Obec zaplatila dopravu a tak sa mohli deti učiť plávať bez toho, aby museli rodičia platiť. (DO)

Od Tatier k Dunaju. Najsilnejšie chvíle ostávajú v srdci

Kto sme, čo sme a čo robíme, to už hádam nikomu z našej dediny opisovať nemusíme. Všetci nás veľmi dobre poznáte, a aj hodnotíte. Starí, mladí, ba aj drobci.

Akí sme boli? Akí sme? Akí budeme? Každý máte od nás nejaké, možno aj veľké očakávania. Veľké ambície máme v podstate častokrát aj my sami.

Od Tatier k Dunaju. Ach, áno. Aj týmto názvom známej piesne od kapely Elán možno opísať rok mladých z Habovskej mládeže. Rok 2014 nám priniesol veľa výziev, mnoho príležitostí, ale aj pádov. Veľa sme toho videli, veľa precestovali, spoznali nových ľudí a prežili nezabudnuteľné chvíle. Dôležité je, že pritom všetkom sme nezabudli na to, odkiaľ sme a ukázali, že nielen v mestách sa niečo robí, ale aj mladí z malej oravskej dedinky Habovka niečo dokážu.

Sme tím, ktorému nestačí len obyčajný štandard. Skupina výnimočných osobností, ktorým nestačí žiť svoj život z jedného dňa na druhý. Zistili sme, že je možné využiť svoj potenciál a zmeniť, alebo aspoň ovplyvniť život okolo seba.

A prečo je vlastne v názve článku Od Tatier k Dunaju? No práve preto, že sme cestovali.

Od januára do decembra sme sa spolu s deťmi a mladými zúčastnili mnohých akcií a spravili mnoho aktivít. Keďže ich bolo naozaj veľa, nebudem spomínať všetky, ale vyberiem

len niektoré.

Cesta okolo sveta

Farský letný tábor 2014 s názvom Cesta okolo sveta, počas ktorého 22 mladých so 67 deťmi precestovali celý svet. Sedem dní v týždni, 24 hodín denne, 89 ľudí pod jednou strechou. Veru, za tento krátky čas sme toho stihli veľa. Našli nové priateľstvá, naučili sa niečo nové, spoznali, že v každom človeku máme hľadať svojho priateľa, objavili krásu tunajšej prírody. A najmä sme zistili, že motto Spolu dokážeme viac nie je len nejaká otrepaná fráza, ale realita každodenného života. Túto skutočnosť si deti overovali pri hrách, stopovačkách, skupinových aktivitách. Naozaj bol to milostiplný a požehnaný čas. Na záver tohto krásneho týždňa ostala nejedna detská, ale aj animátorská tvárička, premáčaná od slz. Boli to slzy šťastia, že niečo sa končí a zas niečo nové začína.

Čo začína? Nové kamarátstva medzi animátormi a deťmi a zároveň medzi deťmi samotnými. Priateľstvá, ktoré zostanú zakotvené v každom z nás. Sám za seba môžem povedať, že počas tohto týždňa som spoznal veľa nových tvárí a niektorí ma prekvapili zmýšľaním a talentom. Sú tu naozaj šikovné deti, ktoré treba podporovať v ich talente, a na ktoré môžete byť, rodičia, právom hrdí.

Trojdnie s blahoslavenou

Zdenkou

Neprešli ani dva týždne od nášho tábora a my sme už vedeli, že ideme opäť cestovať. Že kde zas? Cieľom našej púte mala byť Trnava, ale predovšetkým Podunajské Biskupice, kde sme sa mali na pozvanie Kongregácie milosrdných sestier Svätého kríža ako spoločenstvo zúčastniť na púti Trojdnie s blahoslavenou.

V Podunajských Biskupiciach sme prvý deň odohrali divadelné predstavenie o živote blahoslavenej sestry Zdenky a hneď potom sme spevom sprevádzali mládežnícku sv. omšu. Hlavný celebrant Ľudovít Pokojný, postulátor blahorečenia a teraz i svätorečenia sestry Zdenky, nás i všetkých pútnikov povzbudil k mladíckemu nadšeniu, ktoré potrebuje každý jeden z nás, bez ohľadu na vek.

Po skončení programu sme sa opäť presunuli do Trnavy a ubytovali v škôlke sv. Alžbety, ktorú spravujú sestry Svätého kríža. Keďže ako spoločenstvo sme úzko spojení s touto rehoľou, nakoľko aj v našej farnosti pôsobí, objekt škôlky pre nás nebol neznámy. Cítili sme sa ako doma. Keď sa zúčastňujeme Festivalu Lumen, ktorý býva každoročne v Trnave, práve tu nás prichýlia sestričky počas tohto víkendu.

Záver tohto Trojdnia sme žili prehliadkou Bratislavy. Navštívili sme vydavateľstvo Katolíckych novín, prezreli si centrum mesta, kultúrne pamiatky a opäť sme sa vrátili do Podunajských Biskupíc. Po završujúcej sv. omši, ktorú celebraval otec biskup Tomáš Galis, ktorý s nami povtipkoval i sa aktívne zapojil do nášho programu, sme sa plní radosti pobrali naspäť domov. „Nebo počíta s deťmi a mladými, lebo s nimi môže veľa vykonať,“ povedal nám otec biskup. My starší si musíme vyprosovať mladícke nadšenie

a odovzdanosť i dôveru Bohu, akú majú deti.

Ďakujeme, že ste boli pri nás

A na záver, aby toho nebolo málo, sme koniec leta i celého školského roka prežili v tichu a v modlitbe na duchovných cvičeniach s našim duchovným otcom Ondrejom v Tatranskej obci Ždiar.

Bolo mnoho chvíľ, kedy nebolo všetko povedané, a mnoho momentov, ktoré sa nedajú všade zapísať. No tie najsilnejšie sú v našom srdci. Sme radi že počas celého roka môžeme vás všetkých v našej dedine či farnosti potešovať tým, čo máme - talentom a zapáleným mládežníckym srdcom.

Chceli by sme sa poďakovať všetkým, ktorí počas celých troch rokov nášho pôsobenia stáli pri nás, pomáhali, podporovali a posúvali vpred. Predovšetkým Pánu Bohu, lebo jemu sa to vždy patrí. Ďalej nášmu duchovnému otcovi Ondrejovi, obecnému úradu, bývalému i súčasnemu starostovi, obecnému zastupiteľstvu, rôznym firmám, našim rodinám, že to s nami držia, a všetkým tetuškám z dediny.

Teraz je ten správny čas

Na záver pre všetkých nás aj vás použijem vetu zo známej slovenskej piesne Teraz je ten správny čas. Čas na čo? Čas, kedy aj každý z nás má možnosť vyjsť z kôpky svojho šťastia a využiť svoj potenciál, talent a zmeniť alebo aspoň sa pokúsiť ovplyvniť dianie okolo seba.

Je to správny čas, kedy by sme nemali prestať žiť svoj život len tak z jedného dňa na druhý, ale priložiť ruku k dielu, či už tomu farskému alebo obecnému. Čas, kedy sa naše slová zmenia na skutky, lebo iba spolu dokážeme viac. Ten správny čas je tu vždy.

Lukáš Belopotčan

TAKTO SI ŽIJEME V MATERSKEJ ŠKOLE

Deti sa učili zachraňovať

Zdravie a bezpečnosť našich detí ja na prvom mieste nielen pre rodičov, ale i pre nás učiteľov. Vedeť deti k tomu, aby si vedeli chrániť zdravie, predchádzať úrazom, dbať nielen o svoju bezpečnosť, ale aj o bezpečnosť kamarátov. Neublížovať si, neohrozovať sa navzájom, ale pomáhať si. Vedieť poskytnúť prvú pomoc,

zavolať dospelého, vedieť, aké číslo majú záchranári 155, ako telefonovať s operátorom, ako reagovať pri krvácaní s nosa, pri popáleninách a drobných úrazoch.

Táto téma bola súčasťou vzdelávacej činnosti a chceli sme ju umocniť prednáškou s praktickými ukážkami odbornej záchranárky Evky. Deťom hravou formou priblížila ošetrovanie rôznych poranení, ktoré sa neraz stavajú v ich okolí. Všetci počúvali s veľkým zánietením, určite si odniesli hlboké zážitky ale aj praktické skúsenosti. Na koncoročné rodičovské združenie pripravujeme ukážky prvej pomoci a odbornú prednášku pre záujemcov z radov rodičov.

(JO)

Máme novú kamarátku – zubnú kefku

Veselé zúbky je projekt, do ktorého sa zapája každý rok i naša materská škola. Jeho cieľom je zaujímavou a hravou formou vzbudiť v deťoch záujem o čistenie zúbkov a tak prispieť k vytváraniu návykov v oblasti správnej starostlivosti o zuby.

Prišla medzi nás teta Janka, dentálna zdravotná pracovníčka regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

Deti sa dozvedeli, ako si treba vybrať správnu zubnú pastu a kefku, aký je správny

postup pri čistení zúbkov a taktiež spoznávali, čo všetko zúbkom škodí, a kedy treba navštíviť zubného lekára.

Pri praktickej ukážke čistenia zúbkov deťom pomáhali ich verní kamaráti Bibi a Bibka a veselá zubková pesnička.

Veríme, že po tomto podujatí sa skamarátili so zubnou kefkou aj tie deti, ktoré si zúbky neumývali pravidelne a taktiež zistili, že aj umývanie rúk môže byť naozaj zábava.

(JO)

Koník Pejko pomáhal v škôlke

Rodičia mali možnosť prihlásiť svoje deti na arteterapeutický program, ktorý pozostával zo siedmich stretnutí. Deti pracovali v skupinkách a sprevádzala ich plyšová postavička Koníka Pejka.

Program rozvíjal jemnú motoriku a koordináciu oko - ruka, potrebnú pre neskoršie osvojenie si školských zručností.

Skupinové stretnutia ponúkli deťom príležitosť

rozvoja a osvojovania si nových komunikačných schopností, nadviazanie rovesníckych vzťahov, začlenenie a spolupráca v kolektíve, s využitím prvkov muzikoterapie a relaxačných techník, ktoré pomáhajú deťom pri odbúravaní nepríjemných zážitkov a napätia.

Záverečné stretnutie, ktoré bude v júni, je určené pre rodičov. Odborný pracovník im poradí, ako rozvíjať prípadne oslabené oblasti.

(JO)

Vtáčiky pozorujeme, aj im pomáhame

Pravidelné tvorivé dielne, kde sa stretávajú deti s rodičmi a starými rodičmi sme tentokrát zamerali na zhotovenie krmidiel a búdok pre vtáčiky.

Celý rok pozorujeme vtáčiky na vychádzkach a pri hrách na školskom dvore, ale v zimnom období na ne myslíme o trochu viac. Spolu so staršími Alojzom Kurcinom, Alojzom Pilárom, Miroslavom Kelušiakom a Michalom Pilarčíkom sme sa pustili do roboty a vyrobili búdky a krmidlá z dreva, ale aj z plastových fľašiek či papiera. Vyniesli sme ich von a na školskom dvore rozvešali a naplnili potravou pre vtáčikov.

(JO)

Škôlka otvorila svoje dvere

Na Deň otvorených dverí sme sa veľmi tešili. Najviac radosti však urobil budúcim škôlkarom, ktorí si prišli obzrieť materskú školu. Navštívilo nás 12 detí so svojimi mamičkami a boli medzi nimi i dvaja oteckovia.

V každej triede sme ich čakali, aby sme im ukázali tú ich, lebo každá trieda je iná a každá niečím iným prekvapí. Budúci kamaráti mohli nakuknúť do každého kútika našej priestrannej a pestrej materskej školy. V každej triede sa mohli pozrieť, ako sa naši škôlkari hravou formou učia, s radosťou skladajú, tvoria a pritom plnia zadané úlohy, ale i ako pracujú s výučbovými

softvérmimi na interaktívnej tabuli. Spoločne si všetky deti zatancovali a zaspievali motivačné piesne.

Rodičia dostali informácie o činnostiach v materskej škole. Niektoré deti sa zdržali u nás dlhšie, niektoré iba chvíľku, ale my dúfame, že všetkým sa veľmi páčilo, lebo niektoré odchádzali aj so slzičkami v očiach. Uvidíme, či prvé dni bez mamičky zvládnu bez tých slzičiek. My sa budeme snažiť, čo najviac im umožniť plynulý prechod z rodinného prostredia do kolektívu materskej školy, lebo vieme, že to nie je ľahké obdobie ani pre drobčekov ani ich rodičov.

(JO)

Veľkonočná nálada v škôlke

Deti zaujala aj aktivita, pri ktorej prejavili svoju fantáziu a zručnosť. Spolu s mamičkami a učiteľkami maľovali vajíčka a vyrábali kašírované vajíčka a tvorili z nich zajačikov, barančekov, kurčiatka, kohútikov. Z vrbových prútov zas vyplietali korbáče, veľké i malé.

Karneval. Zas o jeden zážitok viac

Ani tento rok sa nezaobišiel bez karnevalovej zábavy. Deti sa už týždne dopredu rozprávali o tom, kto bude akou maskou. Keď prišiel vytúžený deň, všetky prišli s veľkou radosťou a úsmevom do vyzdobenej školskej jedálne.

Premenili sa na princeznú,

víly, motýliky, lienky, šaškov, princov, spidermanov, batmanov, pirátov, šerifov a rôzne zvieratká. Skúmanými pohľadmi navzájom hádali, kto sa skrýva pod tou maskou.

Vzájomnou prehliadkou masiek začala tá pravá karnevalová zábava, v ktorej sa všetci zvrátili v tanci. Pri rezkej muzike s pravým fašiangovým pohostením zbehlo popoludnie ani nevedno ako. Poďakovanie patrí všetkým rodičom, našim pani kuchárkam, ktoré sa postarali o občerstvenie, a všetkým, ktorí sa pričínili o to, aby deti mali zasa o jeden pekný zážitok viac. (JO)

Rozprávkový deň

Deti z tried Zvedavkov i Šikovníčkov dokázali, že majú rady knihy, poznajú rozprávky a rady ich aj počúvajú.

Deti z každej triedy si vymysleli príbeh podľa obrázkov a zhotovili krásnu knihu, ktorú potom predstavili a dej zreprodukovali pred ostatnými deťmi v triede Šikovníčkov. Potom nasledovalo krásne prekvapenie detí

z triedy Šikovníčkov, ktorí si pre Zvedakov pripravili bábkové divadlo O troch prasiatkach. Ako nakoniec lenivé prasiatka vybabrali so zlým vlkom, si pozreli veľmi pozorne, a so zánietením, deti z celej materskej školy. Neveríte? Spýtajte sa ich, určite vám rady povedia.

(JO)

Deň Zeme

Každé aj malé dieťa vie, že našu Zem treba milovať a chrániť. Aj škôlkari to vedia. Veľa sa o ochrane Zeme rozprávame, vieme, že rozhadzovať smeti na školskom dvore ani nikde sa nemá. Dávame pozor,

aby sme nemíňali veľa vody a elektriny. Triedime odpad. Najbližšie budeme vysádzať zeleň a kvietky a zorganizujeme Eko deň na skrášenie nášho okolia. Aj toto dokážu malí ochrancovia prírody z našej materskej školy. (JO)

Oravský spevák zaznel u nás doma

V materskej škole sa konal XVI. ročník okresnej súťažnej speváckej prehliadky Oravský spevák. Deti predškolského veku z materských škôl okresu Tvrdošín spievali ľudové piesne, ktoré sú stále obľúbené pre ich jednoduchosť a krásu.

Všetci účinkujúci – malí speváci, ktorí sa naučili s pani učiteľkami, alebo mamičkami ľudové piesne mali možnosť pochváliť sa svojím spevom pred obecnstvom. Spievali s doprovodom ľudových hudobných nástrojov, alebo samostatne v troch kategóriách pod drobnohľadom odbornej poroty.

V silnej konkurencii malých spevákov boli úspešné i deti z habovskej škôlky. V I. kategórii 3-

až 4- ročné deti bez hudobného doprovodu získala Lenka Šišková 3. miesto s piesňou Po nábreží koník beží. Čestné uznanie dostala Emka Strážnická za spev piesne Mala som milého.

V III. kategórii - spev piesní s hudobným doprovodom 1. miesto obsadila Veronika Jurinová piesňou Kukulienka, kde si bola a cenu poroty získala Sonička Kelišáková za pieseň Zjedzte ma víčky, zjedzte, ktoré sprevádzala na harmonike pani učiteľka Zuzana Tarajová.

Spevom ľudových piesní preukázali deti, že ich baví a to je práve zmyslom súťažnej prehliadky - rozvíjať a podporovať u detí lásku k ľudovej piesni a samotnému folklóru. (RR)

Prehľad vysťahovalcov z obce Habovka do USA v rokoch 1875 - 1924

V druhej polovici 19. stor sa situácia v Habovke (a na celej Orave) dramaticky zhoršila. Neustálym dedením sa polia pre rodinu zmenšili natoľko, že malé množstvo pôdy nebolo schopné užiť rodinu. Ťažký život obyvateľov Oravy fundovane a výstižne opísal obvodný notár so sídlom v Rabči v rokoch 1927 – 1935. Text nám pomôže dobre pochopiť príčiny veľkého vysťahovalectva z Oravy.

„Počasie je nepriaznivé, aj zima, lebo sa nedá furmančiť. Na poliach jesenná sejba vymrzne, na jar je počasie tak zlé, že sa nedá riadne siať, seje sa neskoro. Chudobný roľník nemá dostatok hnojna, nemá riadne obilie na osivo ani satbu a sadenie nie je dosť silné, aby vzdorovalo silným jarným a jesenným mrazom. Čo zostane a čo by sa dalo zužitkovať, seno, otava a obilie po žatve, nemôže sa zachrániť pre nepriaznivé počasie, zobrať a uskladniť do stodoly a tak zhnije na poli. Takéto úrody, čo sa zrna týka, sa nedajú na ľudskú potrebu mlieč, slama a potrava pre dobytok upotrebovať, lebo z toho ochorie. Toto sa opakuje z roka na rok. Postupne tak ako má tunajší maloroľník menej príjmov, dôchodkov, zárobkov, nemôže si zadovážiť dostatok umelého hnojiva, jedinej podmienky tohto hospodárstva. Tunajší roľník spotrebuje slamu

Vysťahovalci na palube parníka. Rok 1892

na kŕmenie dobytku, na stelivo používa mach a smrečinu. Do hnojna tečie dažďová voda, ktorá to najlepšie z hnojna vymyje tak, ako na poliach prudké jarné dažde a jesenné lejaky odplavia aj hnoj aj humus.

Je vôbec nešťastie tohto obyvateľstva, že sa tu musí trápiť a hospodáriť na poli, ktoré je viac menej už od prírody predestinované na to, aby tu bolo výlučne len lesné hospodárstvo, chov dobytku a ovčiarstvo. Je smutný osud tunajšieho obyvateľstva, ktoré nedopracuje toľko obilia s úmornou prácou za pol roka, koľko mu je potrebné na celoročnú výživu. Pre týchto úbožiakov by bolo potrebné, aby aspoň polovička bola kolonizovaná na lepší kraj ... maloroľník nie je v stave vyžiť

rodinu, zaplatiť dane a úroky zo svojich dlhov. Ostáva im predať hospodárstvo, inak ho postihne exekúcia“.

Boli tri možnosti riešenia katastrofálnej situácie: Intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby získať viac potravín, ktorá však v daných podmienkach nebola možná. Odsťahovať sa do mesta a zamestnať sa v rozvíjajúcom priemysle. Na Orave sa však priemysel vôbec nebudoval, preto sa niekoľko rodín vysťahovalo za prácou do Budapešti, ktorá sa rýchlo rozrastala a poskytovala obmedzené množstvo práce. Preto im zostávalo iba:

Vysťahovať sa za prácou do USA

V USA sa po skončení

Občianskej vojny, v ktorej zvíťazil priemyselný Sever, prudko rozvíjal priemysel a Amerika potrebovala veľké množstvo nových pracovných síl. Preto sa majitelia baní v roku 1877 rozhodli, že aj na Slovensko pošlú agentov, aby verbovali robotníkov pre banský a oceliarsky priemysel v USA. Amerika poskytovala pracovné príležitosti aj pre nekvifikovaných robotníkov a zárobok bol v porovnaní s Uhorskom niekoľkonásobne vyšší. V rokoch 1875 až 1914 emigrovalo do Spojených štátov viac ako 650 000 Slovákov.

Na rozhodnutí vysťahovať sa do USA mala vplyv aj stupňujúca sa maďarizácia. Deti v školách sa učili po maďarsky, na úradoch sa komunikovalo v maďarskom jazyku, všetky dokumenty boli v maďarčine a na obchodoch a budovách boli maďarské nápisy. Všetko to presvedčalo obyvateľov Habovky, že nie sú Slováci, ale Maďari. To viedlo k oslabeniu vzťahu k domovu a uľahčilo rozhodovanie o ceste za more.

Aj v Habovke boli agenti verbovať na prácu do Ameriky, boli tu tiež agenti lodných spoločností, ktorí dávali informácie o cestovaní a dali sa u nich kúpiť aj lodné lístky. Objavili sa aj prevádzaci na územie Poľska, cez ktoré sa dalo bez pasov „na čierno“ dostať do prístavu Hamburg a ušetriť peniaze a energiu na vybavovanie pasu.

Veľká časť vysťahovalcov sa neplánovala usadiť v USA natrvalo. Plánovali niekoľko rokov tam pracovať, našetriť doláre a s úsporami sa vrátiť domov; kúpiť pôdu, postaviť murovaný dom a žiť v lepšom sociálnom postavení. Ktorí sa rozhodli v Amerike natrvalo usadiť, predali svoje pole, dom a ostatný majetok, tým získali peniaze na cestu a na usadenie sa v novej vlasti. Na cestu si brali oblečenie, peniaze a najmä stravu.

Norddeutscher Lloyd, Bremen																
LIST OR MANIFEST OF ALIEN IMMIGRANTS FOR THE COMMISSIONER OF IMMIGRATION																
Required by the regulations of the Secretary of the Treasury of the United States, under Act of Congress approved March 3, 1893, to be delivered to the Commissioner of Immigration vessel having such passengers on board upon arrival at a port in the United States.																
6 S.S. <i>Prave</i> sailing from Bremen <i>Feb 18 1894</i> Arriving at Port of New York, 215 759																
No. on List.	NAME IN FULL.	Age.	Sex.	Married or Single.	Calling or Occupation.	Able to Read.	Able to Write.	Nationality.	Last Residence.	Support for landing in the United States.	Final destination is the United States. (City, State or Town.)	Whether having a ticket to such final destination.	By whom was passage paid.	Whether in possession of money, if so, how much & in what form.	Whether ever before in the United States, and if so, when and where.	Whether going to join a relative, and if so, what relative, their name and address.
1	<i>Hoc Joseph</i>	38	M		<i>tailor</i>			<i>Pol.</i>	<i>Poland, Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
2	<i>Paul Paul</i>	35	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
3	<i>Wieland Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
4	<i>Krupp James</i>	32	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
5	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
6	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
7	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
8	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
9	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
10	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
11	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
12	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>
13	<i>Paul Paul</i>	38	M					<i>Pol.</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>	<i>self</i>	<i>20.00</i>	<i>Poland</i>	<i>self</i>

Lodný zoznam v ktorom sú zapísaní vysťahovalci z Habovky.

Počet vystaľovalcov

z Habovky

Počet vystaľovalcov z Habovky (aj z celej Oravy) nebolo možné donedávna zistiť. Nezachovala sa evidencia vydaných pasov pred rokom 1914, žiadosti o vydanie pasu sú nekompletné, náhodne roztrúsené v archíve župy. Tiež sa nevedia evidencia vystaľovalcov do Ameriky. Okrem toho veľa ľudí odchádzalo do Ameriky bez pasu, „na čierno“ mimo evidenciu. Župní úradníci odhadovali, že takto vycestovala veľká časť vystaľovalcov, proti čomu sa robili aj neúspešné policajné opatrenia. Preto v monografiách jednotlivých obcí je stať o vystaľovateľstve napísaná len všeobecne, niekoľkými vetami, bez konkrétnych údajov. Je to biele miesto v dejinách obce.

V župnom archíve sa zachovali menné zoznamy vystaľovalcov do Ameriky z jednotlivých obcí v dobe od r. 1875 do októbra 1901, ktoré na príkaz župana vypracovali richtári a obvodní notári. Tieto zoznamy výborne dopĺňujú americké pramene, pretože uvádzajú aj vystaľovalcov z Habovky pred rokom 1892, ktorí v sprístupnenej americkej evidencii nie sú. V zozname nie sú uvedené podrobnejšie informácie, iba meno a priezvisko písané maďarským pravopisom.

Americké úrady umožnili prístup do evidencie pristaľovalcov Imigračného úradu na Ellis Islande v New Yorku, ktorým prešli všetci pristaľovalci v rokoch 1892 – 1924. To bola doba v ktorej vycestovala veľká väčšina emigrantov z Habovky. Vyhľadávanie sťažovalo, že mená a názvy boli písané maďarským pravopisom a pri prepisovaní do evidencie americkí imigrační úradníci ešte viac skresľovali slovenské mená. Napriek uvedeným problémom nám to umožnilo podľa mena a miesta pôvodného pobytu vyhľadať 222 vystaľovalcov do

USA a zo zoznamu služnovského úradu 87 vystaľovalcov; spolu 309 emigrantov z Habovky. V zozname sú všetci ktorí pristáli pri brehoch Ameriky; s pasom alebo bez neho.

Spomínané zoznamy so všetkými údajmi, ktoré sú v evidencii, s menami a názvami ako sú v origináli, nájdete na www.habovka.sk

Podľa veku najväčšiu skupinu tvorili vystaľovalci vo veku 31 – 40 rokov 67 (26,8%) osôb, potom 26 – 30 rokov 53 (21,2%) osôb, priemerný vek bol 26,8 rokov, podrobnejšie v Prílohe. Vystaľovateľstvo bolo doménou mužov, žien bolo oveľa menej ako mužov. Celkovo sa vystaľovalo 204 mužov, tj. 81,6%, žien 46 tj. 18,4%. Z mužov bolo ženatých 118 (57,8%), slobodných 85 (41,7%), neuvedený 1 (0,5%); ženy vydaté 14 (30,4%), slobodné 32 (69,6%). Najviac Habovčanov pristálo v New Yorku v r. 1906 – 30 (12,0%) osôb, potom v roku 1899 25 (10,0%) osôb.

Cesta do prístavu

Keď boli so všetkým pripravení vydali sa z Habovky na ďalekú cestu. Často ich sprevádzal agent lodiarkej spoločnosti, ktorí im pomáhal orientovať sa v novej neznámej situácii.

Vystaľovalci ktorí mali pas cestovali železnicou južnejšou trasou do prístavu Brémy (167 osôb), tí ktorí pas nemali, odchádzali „na čierno“ a cestovali severnejšou trasou cez územie Poľska a Ne-mecka do severnejšie položeného prístavu Hamburg (35 osôb). Ďalší vystaľovalci cestovali z prístavov Antwerpy (16 osôb), Liverpool (10 osôb), Le Havre (9 osôb), Southampton (7 osôb), Cherbourg (2 osoby), Rotterdam, Trieste, Cuxhaven a Fiume po jednej osobe. V prístave sa ubytovali v barakoch, v ktorých čakali na loď a zakúpili si lodné lístky do najlacnejšej 3. tzv. „vystaľovateľskej triedy“.

Pri nalodení bol vypracovaný zoznam cestujúcich, ktorý obsahoval meno vystaľovalca,

Parník „Amerika“ bol spustený na vodu v Belfaste v r. 1905. Viezol celkom 897 pasaľierov, z toho 1. triedy 420, 2. triedy 254 a 3. triedy 223 pasaľierov. Cestovali ním Habovčania Jozef Kekuľák, Jozef Hruboš a Karol Tekel.

Parník „Kaiserin Auguste Victoria“ bol spustený na vodu v Štetine v r. 1905. V tom čase bol najväčšia loď na svete. Viezol celkom 2 996 cestujúcich, z toho 1. triedy 652, 2. triedy 286 a 3. triedy 2 058 pasaľierov. Cestovali ním Andrej Bebej a Michal Živnostka z Habovky.

pôvodné bydlisko a odpovede na 29 otázok. Tento dokument po príchode do USA odovzdal kapitán lode americkým úradníkom, ktorým slúžil na posúdenie spôsobilosti pristaľovalca usadiť sa v USA.

Habovčania cestovali do Ameriky na veľkých parníkoch, ktoré boli postavené koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Boli konštruované na prevoz veľkého množstva chudobných vystaľovalcov z Európy do USA.

Lode, na ktorých sa

Habovčania plavili z Európy do USA:

Amerika /3/, Barbarossa /4/, Berengaria /2/, Berlin /1/, Brandenburg /2/, Brasilia /4/, Bremen /2/, Breslau /5/, Campania /2/, Caronia /3/, Carpathia /5/, Cassel /4/, Columbia /1/, Deutschland /5/, Dresden /3/, Ems /1/, Finland /6/, France /3/, Friedrich der Grosse /3/, Gneisenau /8/, Gothland /1/, Graf Waldersee /3/, Grosser Kurfurst /7/, H.H. Meier /5/, Hannover /3/, Homeric /1/, Chemnitz /3/, Kaiser Wilhelm der Grosse /17/, Kaiser Wilhelm II /4/, Kaiserin Auguste Victoria /2/, Konigin Luise /1/, Kronprinz Wilhelm /6/, Kroonland /3/, La Savoie /2/, Lahn /4/, Lapland /1/, Main /18/, Mauretnia /3/, Moltke /4/, Neckar /12/, Noorland /1/, Oceanic /2/, Oldenburg

/3/, Orbita /1/, Panonia /1/, President Lincoln /1/, Pretoria /4/, Prinz Friedrich Wilhelm /5/, Rhein /9/, Rochambeau /4/, Roon /5/, Ryndam /1/, Seydlitz /1/, Slavonia /1/, Thurgia /3/, Trave /4/, Vaterland /4/, Villehad /4/, Yorck /1/.

Plavba

Cestujúci 3. triedy boli umiestnení v podpalubí, v malých izbách ležali ľudia na regáloch na jedno-duchom slamníku, spolu muži, ženy aj deti. Strava bola minimálna, väčšinou sa museli stravovať zo svojich zásob. Pitná voda sa rozdávala na prídel len v časových intervaloch, alebo len raz do dňa. Hygiena bola nedostatočná, vzduchu v izbe málo, mnohých premáhala morská nemoc.

Po 15 až 60-tich dňoch – podľa rýchlosti plavby - pristála loď v prístave, pri móle East River v New Yorku. Vystaľovalci 3. triedy boli prevezení člmi alebo trajektami na ostrov Ellis Island, kde sídlil Imigračný úrad a kde museli Habovčania prekonať poslednú prekážku na ceste za lepším životom.

PhDr. Juraj Laššuth, historik Pokračovanie v budúcom čísle

Využitie lesných plodov

Slovenský názov	Latinský názov	Využitie	Účinky
Baza čierna	Sambucus nigra	lekvár, sirup, farmácia	výťažok z plodov a kvetov pôsobí protizápalovo, antibakteriálne, antialergicky, potopudne, močopudne, tlmí horúčku a obsahuje antioxidanty
Borievka obyčajná	Juniperus communis	destilát, farmácia	pôsobí dezinfekčne, močopudne, protizápalovo, podporuje trávenie, lieči kašeľ, reumatické bolesti, celulitídu a opuchy
Brusnica obyčajná	Vaccinium vitis-idaea	kompót, farmácia	liečenie žalúdočného a tráviaceho traktu, rozpúšťanie močových a žlčových kameňov
Brusnica čučoriedková	Vaccinium myrtillus	kompót, likér	vysoký obsah vitamínu A, podporuje rast u detí, odvar zo sušených listov znižuje hladinu cukru, riziko rakoviny
Hruška obyčajná	Pyrus communis	cukrovinky, destilát, farmácia	proti vysokému tlaku, obezite, močovým kameňom, kašľu, hnačke a zápchu
Jabloň planá	Malus silvestris	marmeláda, sirup, víno	obsah plodov v ľudskom tele viaže kyselinu močovú a octovú a podporuje ich odstránenie, posilňuje nervovú sústavu a zabraňuje rakovine čriev
Jahoda obyčajná	Fragaria vesca	kompót, sirup, likér, farmácia	priaznivo pôsobí na tráviacu sústavu, chudokrvnosť a urýchľuje látkovú výmenu
Jarabina vtáčia – moravská (sladkoplodá)	Sorbus aucuparia var. moravica	kompót, lekvár	lieči nechutenstvo a priaznivo upravuje zloženie žalúdočných štiav
Lieska obyčajná	Corylus avellana	múčniky, olej	vysoký obsah tuku až 60 %, vitamíny E a C, prvky P, Mg, Fe priaznivo pôsobia na funkciu čriev, vývoj svalstva a posilňujú cievy
Lipa malolistá	Tilia cordata	čaj, farmácia	čaj z kvetov pôsobí protizápalovo, lieči obličky a podporuje žalúdočnú činnosť
Ostružina malina	Rubus idaeus	sirup, lekvár	účinkuje proti starnutiu, pri zápale tráviaceho traktu, pri horúčke a po pooperačnej rekonvalescencii
Ostružina krovitá (černica)	Rubus fruticosus	kompót, sirup, likér	vysoký obsah vitamínov A, B1, B2, C, má protirakovinové a antibakteriálne účinky, zlepšuje vylučovanie žlče a upravuje poruchy trávenia
Pagaštan konský	Aesculus hippocastanum	farmácia	výťažok z plodov pôsobí antireumaticky, protizápalovo, zvyšujú pružnosť ciev a liečia varixy a hemoroidy
Ríbezľa čierna	Ribes nigrum	kompót, sirup, likér	vysoký obsah vitamínu A, B1, B2, C, účinkuje protizápalovo a proti kašľu
Ruža šípková	Rosa canina	marmeláda, čaj, víno, farmácia	vysoký obsah vitamínu C, výťažky z plodov liečia choroby močových ciest a prostaty
Trnka obyčajná	Prunus spinosa	kompót, sirup, víno, farmácia	plody sa oberajú po mrazoch, z kvetov a plodov sa vyrábajú lieky na choroby srdcové, žalúdka a močových ciest

Z histórie vieme, že lesné plody boli významnou zložkou potravy už u pračloveka. Časom sa človek učil plody spracovávať a zistil, že niektoré nie sú vhodné len ako potrava, ale pôsobia na človeka liečivo a opojne. Ich výťažky sa dodnes pridávajú do rôznych farmaceutických a kozmetických produktov. Plody obsahujú množstvo vitamínov a minerálov. Minerálne látky sú viazané na organické zlúčeniny, ktoré s aromatickými látkami a cukrami dodávajú ovociu jeho charakteristickú chuť a vôňu. Ovocie obsahuje množstvo látok priaznivo pôsobiach na organizmus, ktoré sa v iných plodoch nenachádzajú v takých množstvách (napr. šípky obsahujú 50 x viac vitamínu C ako citróny a 100 x viac ako jablká). Sladké lesné ovocie je veľmi vhodné pre deti, pretože je zdravé a v čase jeho konzumácie majú v tele dosť cukru a preto sa vtedy u nich znižuje chuť na priemyslovo vyrábané cukrovinky. Využitie lesných plodov je veľké. Od konzumácie v čerstvom stave až po niekoľko spôsobov konzervácie. Asi nikto nepohrdne vlastnoručne vyrobeným kompótom, džemom, muštom, lekvárom či alkoholickým nápojom z množstva lesných plodov, ktoré u nás bežne rastú.

Pod pojmom lesné plody rozumieme jedlé, najčastejšie dužinaté plody bylín, polokrov, krov a stromov. Podľa charakteristických znakov rozoznávame plody jadrové, kôstkové, bobuľovité a suché plody. z lesných plodín sú u nás najviac zastúpené bobuľoviny, ktoré obsahujú hlavne vitamíny, minerály a flavonoidy, ktoré v ľudskom tele pôsobia ako antioxidanty proti predčasnemu starnutiu a ako prevencia pred rôznymi chorobami.

V 60-tych rokoch minulého storočia sa na Slovensku vykupovalo ročne 1 500 až 2 500 vagónov rozličného lesného ovocia. V takomto

Kamery už strážia niekoľko rokov

množstve sa nachádzalo 75 až 125 vagónov ovocného cukru. Pre zaujímavosť uvádzam množstvá vtedy nazbieraných niektorých druhov. Údaje sú uvedené v tonách. Baza čierna 140, borievka 750, čučoriedka 650, jabloň planá 6 500, hrúška planá 500, lieskové oriešky 120, maliny a trnky po 1 600, šípky 7 250. Ak by sme chceli nahradiť hodnotu vitamínu C z uvedeného množstva nazbieraných šípok, tak by sme museli doviesť 36 250 vagónov citrónov. V tom čase bolo na Slovensku viac ako 200 000 ha spustených lesných plôch, ktoré produkovali aj lesné plody no tieto boli v nasledujúcich rokoch v rámci zalesňovacej akcie vysadené lesnými drevinami a dnes sú z nich hospodárske (drevoprodukčné) lesy.

Zber treba vykonávať šetrne, aby nedochádzalo k poškodeniu plodonosných výhonkov (lámanie a odpiľovanie konárov, zber česákom a pod.). Na zber je potrebné používať vhodné nádoby (napr. na zber mäkkých plodov ako sú malina, jahoda, čučoriedka a pod. nepoužívať vysoké nádoby, aby nedošlo k stláčaniu a tým k znehodnocovaniu plodov). Na zber hlavne spomínaných mäkkých plodov je vhodné využívať chladnejšie a zamračené počasie, pretože nazbierané plody sa pomalšie začínajú kaziť.

Veľmi významná skutočnosť je, že značná časť územia v blízkosti našej obce patrí do územia národného parku, preto je dôležité rešpektovať platné zákony a vôbec nezberať plody v tých lokalitách, kde to zákon nedovoľuje.

V tabuľke je niekoľko druhov rastlín, ktoré možno nájsť v blízkosti našej obce a niektoré možnosti ich využitia ako potravín a taktiež ako liečiv.

Alexander Halák

Kamerový systém v našej obci má už za sebou päť rokov prevádzky. Ako sa ukázalo, je to veľmi dobrý nástroj na odhaľovanie vandalizmu, krádeží a iných priestupkov, či trestných činov. Výhodou je, že kamery vidia aj v noci a majú veľmi dobré rozlíšenie, tak aby sa dali prečítať aj značky áut a iné poznávacie znaky.

Zo začiatku chodili príslušníci Policajného zboru až príliš často. Hľadali sa autá, osoby, podozrivé aktivity, všeličo. Spomenieme úspešné odhalenie ukradnutého stavebného náradia v hodnote niekoľko tisíc euro, ktoré boli identifikované aj s pomocou kamerových záznamov zo Zuberca. Policajti auto identifikovali a páchatela našli. Aspoň časť lupu sa nakoniec vrátila majiteľovi.

Boli zistené aj autá, ktoré nám pravidelne plnili naše odpadové nádoby a neboli to občania našej obce. Po ich identifikovaní boli „páchatelia“ upozornení, s tým, že nabudúce sa to bude riešiť ako priestupok.

Väčšinou išlo o vážnejšie záležitosti, ale prihodila sa aj jedna milá príhoda

s „ukradnutým bicyklom“. Na obecný úrad bolo nahlásenie odcudzenie bicykla, ktorý mal majiteľ asi len dva týždne. Bolo to nahlásené do niekoľkých hodín po údajnej krádeži, tak sme si sadli ku kamerovému systému a začali sme prehľadávať záznamy. Páchatela sme zbadali ako si bicykel zobral pred obchodom a odviezol sa na ňom aj s nákupom domov. Všetkým sa nám zdalo čudné s akou ľahkosťou bicykel „odcudzil“. Nebolo ťažké ho vystopovať až domov. Po rozhovore s údajným páchatelom sme

zistili, že pred obchodom boli dva bicykle rovnakej farby a on omylom nasadol na cudzí. Keďže to bolo zavčasu ráno, a ešte zrejme po „ťažkom“ víkende, tak sa to dalo odpustiť. Všetko sa nakoniec vysvetlilo a dalo do poriadku.

Kamery pôsobia aj preventívne, čo má za následok zníženie trestnej činnosti v našej obci. Do budúcnosti bude možno potrebné rozšíriť kamerový systém o ďalšie na niektorých problematických miestach a „tmavých kútoch.“

(PL)

Do upratovania kostola sa zapoja všetky domácnosti

Farská rada reagovala na žiadosť viacerých žien, ktoré sa striedajú pri upratovaní kostola. Spôsob výberu domácnosti považovali za neobjektívny. Navrhovali, aby v zozname boli všetky domácnosti, alebo aby farnosť vytvorila na upratovanie kostola pracovné miesto a zamestnala niekoho z Habovky.

„Nebolo by to dobré,“ zhodla sa rada a správca farnosti. „Všetci by sa mali rovnakým dielom a prácou podieľať na chode farnosti. Tak to bolo odjakživa. Všetci dobre vieme z rozprávania starých rodičov a ich predkov,

koľko obety práce a peňazí museli vynaložiť, aby sme kostoly, kaplnky a kríže mali v náležitom poriadku. Sú našou pýchou, majú nás duchovne povznášať a byť odkazom pre budúce generácie.“

Po novom by sa mal systém zmeniť. Na upratovaní sa bude striedať po desať obývaných domácností postupne podľa ulíc. Obyvatelia týchto rodinných domov, tak ako doteraz, si sami zabezpečia dostatočnú účasť na upratovaní kostola. „Finančne to bude prebiehať tak, ako doteraz.“

V praxi to znamená, že ak

máme 300 a viac obývaných domov, tak upratovanie vyjde na jednu skupinu najviac dvakrát do roka. „Sú omnoho menšie farnosti, ktoré majú kostol a faru a s poriadkom si hravo poradia a bez rôznych vedľajších nápadov a výhovoriek, mne to nevyhovuje či nemá kto a podobne,“ odkazuje farská rada.

Na žiadosť skupiny žien zabezpečí rada aj upratovacie náradie a techniku a miestnosť na ich odkladanie, aby nemuseli zaberať miesto pod schodami.

(JT)

Darmošľap v dolinách

Po dvoch úspešných tohtoročných zimných akciách Trojkráľovom prechode Ku kaplnke Anjela Strážcu a turisticko - lyžiarskeho prechodu Ku prameňu Blatnej zdolali aj liptovské doliny.

Piatykrát sa všetky vekové kategórie turistického oddielu Darmošľap vydali v nedeľu 26. apríla prejsť Kvačiansku a Prosiecku dolinu. Počasie prišlo a táto už tradičná akcia vyšla tak ako mala. V dolinách bolo vidno stopy po kalamite, ale ani to nenarušilo priebeh turistiky. Prosiecka dolina bola každý rok zakvitnutá

poniklecom a jarnou kvetenou, takže to bola aj pastva pre oči.

Najbližšie cykloturistov čakajú Pieniny, na ktoré Darmošľap 12. - 14. júna srdečne pozýva. Keďže boli ohlasy, že by sa malo miesto zmeniť, tento ročník sa tak udeje. Cesta povedie zhruba tou istou trasou, cieľ však bude bližšie o 20 km a povedie do krásnej poľskej obce Biłka Tatrzańska. Blízko sú termálne kúpele a veľa možností na výlety.

Viac informácií nájdete na www.darmoslap.sk. (PL)

Telovýchovná jednota Blatná má nové vedenie

Matej Jandura povedie v najbližších rokoch v Habovke organizáciu zastrešujúcu šport. Vo výbore bude pracovať aj Ján Pilár, František Hruboš, Bohuslav Pilarčík, Tomáš Vitanovec, Dominik Tekel' a Ján Taraj.

Na februárovej výročnej schôdzi Telovýchovnej jednoty hodnotili zástupcovia oddielov svoju činnosť, Ján Taraj predniesol správu o hospodárení.

Tréner Karol Hrnčiar vyzval futbalistov na účasť na tréningoch, zápasoch

a reprezentácii obce a klubu v regionálnych súťažiach. Vyzdvihol tréningovú morálku dorastencov a prístup k zápasom, takisto vyzdvihol aj kolektívneho ducha družstva. Hovoril aj o slabinách tímov a upozornil, aby sa vyvarovali zbytočných problémov, najmä pokút.

Za cykloturistický oddiel, ktorý má po futbalovom najväčšiu členskú základňu, predniesol správu o činnosti Peter Leginus. Členovia sa okrem tradičných cyklistických a turistických akcií zúčastnili aj

niekoľkých pretekoch u nás aj v zahraničí. „Oproti minulým rokom záujem o akcie trochu opadol, možno by to chcelo vymyslieť nové ciele našich ciest,“ povedal Peter Leginus. „Je pravda, že počasie nám minulý rok neprišlo a to mnohých ľudí odradilo od účasti.“

Minuloročnými úspechmi na pretekoch Slovenského pohára potešila mladá cyklistka Soňa Pilárová, ktorej sa vcelku darilo najmä na časovkách.

Za vzpieračský a kulturistický oddiel krátku správu o činnosti podal Ján Štefaniak a Dominik Tekel'.

Po voľbách nového predsedu a členov výboru nasledovala diskusia.

Ján Pilár v diskusii vyslovil požiadavku na sponzorskú podporu Soni Pilárovej, členky cykloklubu Žilina, ktorá účasťou na pretekoch reprezentuje nielen svoj klub, ale aj obec a habovskú TJ. Prítomní to schválili.

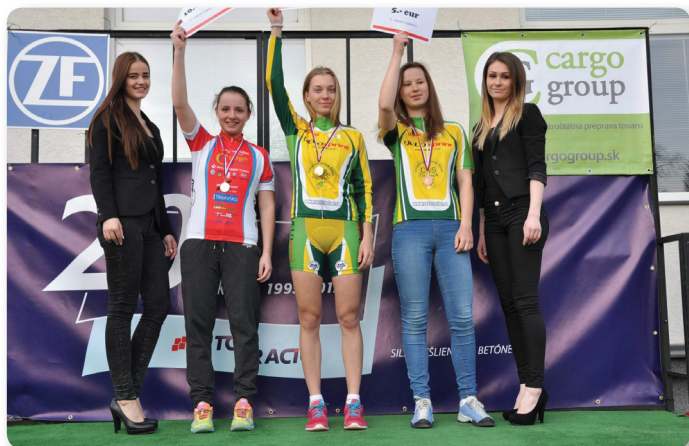
Jaroslav Štechuliak hovoril o rozdelení finančných

prostriedkov na všetky oddiely TJ a odporučil platiť členské príspevky. Príspevok by bol pre každého člena TJ nielen ako dobrovoľný súhlas členstva v organizácii, ale pôsobil by aj ako záväzok pre činnosť. Jaroslav Štechuliak zároveň požiadal o rozdelenie finančných prostriedkov TJ pre oddiely podľa počtu členov.

František Hruboš na to povedal, že takto sa to nedá, lebo jediný organizovaný šport v obci je futbal a futbalové družstvá žiakov, dorastu a dospelých účinkujú v súťažiach organizovaných Oravským futbalovým zväzom a Slovenským futbalovým zväzom. Futbalové súťaže majú svoje pravidlá a pravidelné termíny zápasov.

Ján Taraj vyzval na záver schôdze členov novozvolených výborov, aby si pripravili požiadavky a predložili ich predsedovi TJ a výboru TJ Habovka na najbližšie rokovanie.

(JT)

Soňa Pilárová na časovke v Suchoj nad Parnou získala bronz